

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 80 0 P 034077 15 Rev
Dana, 31.10.2017. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija ovog suda Stake Gojković, kao predsjednik vijeća, Violande Šubarić i Biljane Tomić, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A.M., iz B., Ul. ..., koga zastupa A.M., advokat iz B., protiv tuženih G.M., iz B. Ul. ..., D.M., iz B., Ul. ... i Z.M., iz B. Ul. ..., koje zastupa V.L., advokat iz B. i tuženog „P.e.“ d.o.o. B., radi utvrđenja, rješavajući po reviziji tuženih G.M., D.M. i Z.M., izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 034077 14 GŽ od 24.12.2015. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 31.10.2017. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 034077 11 P od 11.09.2014. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da se utvrdi da je u odnosu na njega pravno valjana i da proizvodi dejstvo založna izjava P.M. ovjerena od strane Ž.J. pod brojem Op:145/2009 od 09.03.2009. godine i zasnovano založno pravo utvrđeno po rješenju broj 080-0-Dn-09-001802 od 10.06.2009. godine na nekretninama označenim kao k.č. broj 3906/0 i 3906 E1, u naravi okućnica, pomoćna zgrada površine 25 m², stambena zgrada površine 43 m², dvorište površine 469 m² i stambena zgrada površine 89 m², sve ukupno površine 636 m², upisano u zk.ul. broj 9864 i 2958, sve k.o. B. 1, radi obezbjedjenja potraživanja tužitelja u iznosu od 31.000,00 KM, što su tuženi dužni trpiti i dozvoliti da se na osnovu ove presude u korist tužitelja upiše uknjižba založnog prava sa zabilježbom zabrane otuđenja i opterećenja nekretnina, te zabilježba prava založnog povjerioca na neposredno prinudno izvršenje protiv vlasnika založenih nekretnina tuženog Z.M. (dalje: trećetuženi) i tužene D.M. (dalje: drugotužena) u zk.ul. broj 2958 i 9864 k.o. B. 1, ukoliko tuženi Goran Milović (dalje: prvotuženi) ne izmiri dug u iznosu od 31.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 25.11.2009. godine do konačne isplate, u roku od 30 dana po donošenju presude, kao i da se tuženi obavežu da solidarno snose troškove parničnog postupka (stav 1. izreke); odbijen je prijedlog tužitelja kojim je tražio da se odredi privremena mjera obezbjedjenja kojom će se zabraniti prvotuženom, drugotuženoj i trećetuženom svaka vrsta raspolaganja sa nekretninama upisanim u zk.ul. broj 2958 i 9864 sve k.o. B. 1, te da se ta mjera zabilježi u zemljišnoj knjizi u „C“ listu navedenih zk.ul. i da mjera ostane na snazi do slijedeće odluke suda o njoj (stav 2. izreke); obavezen je tužitelj da nadoknadi troškove parničnog postupka drugotuženoj i trećetuženom u iznosu od 4.452,00 KM (stav 3. izreke).

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 034077 14 Gž od 24.12.2015. godine žalba tužitelja je usvojena i pravostepena presuda preinačena u odbijajućem dijelu i odluci o troškovima postupka (stav 1. i 3. izreke prvostepene presude) te je tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti usvojen i tuženi obavezani da tužitelju solidarno isplate troškove parničnog postupka u visini od 3.106,40 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom prvotuženi, drugotužena i trećetužni pobijaju drugostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, te predlažu da se ista preinači i potvrdi prvostepena presuda ili da se osporena presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Tužbenim zahtjevom u ovoj parnici tužitelj traži da se utvrdi da je pravno valjana i da proizvodi pravno dejstvo založna izjava P.M. i zasnovano založno pravo utvrđeno rješenjem 080-0-Dn-09-001802 od 1006.2009. godine na nekretninama bliže označenim u izreci prvostepene presude, radi obezbjeđenja potraživanja tužitelja u iznosu od 31.000,00 KM, što su drugotužena, trećetuženi i tuženi „P.e.“ d.o.o. B. (dalje: četvrtotuženi) dužni trpiti i dozvoliti da se na osnovu ove presude u korist tužitelja izvrši uknjižba založnog prava sa zabilježbom zabrane otuđenja i opterećenja nekretnina, te zabilježba prava založnog povjerioca na neposredno prinudno izvršenje protiv vlasnika navedenih založenih nekretnina drugotužene i trećetuženog, ukoliko prvotuženi ne izmiri navedeni dug sa zakonskom zateznom kamatom, u roku od 30 dana po donošenju presude.

Prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda proizlazi slijedeće: da su dana 09.03.2009. godine četvrtotuženi i prvotuženi zaključili ugovor o zajmu kod notara, prema kome je četvrtotuženi, kao zajmodavac, dao u zajam prvotuženom, kao zajmoprimcu, novčani iznos od 31.000,00 KM, bez kamata, sa obavezom vraćanja do 09.06.2009. godine; da se istim ugovorom zajmoprimac obavezao predati zajmodavcu izjavu o zasnivanju hipoteke na nekretninama svoga oca P.M., te da se otac prvotuženog izjavom sačinjenom kod notara saglasio da se na njegovim nekretninama bliže označenim u izreci prvostepene presude (nekretnine iz zk.ul. broj 9864 k.o. B. 1 i zk.ul. broj 2985 ista k.o.) zasnuje založno pravo radi obezbjeđenja potraživanja zajmodavca po osnovu navedenog ugovora o zajmu; da je na tim nekretninama rješenjem prvostepenog suda, zemljišnoknjižna kancelarija od 10.06.2009. godine na osnovu ugovora o zajmu i navedene založne izjave uknjižena hipoteku u korist zajmodavca (četvrtotuženog); da je četvrtotuženi, pošto prvotuženi nije vratio pozajmljeni novac u ugovorenom roku, pokrenuo izvršni postupak pred prvostepenim sudom (prijedlog za izvršenje podnio 26.06.2009. godine) na osnovu izvršne isprave (založne izjave) protiv založnog dužnika - P.M. (predmet prvostepenog suda broj 80 0 I 013995 09 I); da je četvrtotuženi, kao ustupilac, dana 25.11.2009. godine kod notara zaključio ugovor o ustupanju potraživanja sa tužiteljem, kao prijemnikom, kojim je tužitelju ustupio svoje potraživanje (glavno i sporedna) iz navedenog ugovora o zajmu, a tužitelj mu je za ustupljeno potraživanje isplatio novčani iznos od 31.000,00 KM; da se tim ugovorom ustupilac obavezao da će o ustupanju pismeno obavjestiti sud i dužnika (izvršenika P.M.); da je, temeljem navedenog obavještenja, izvršni sud zaključkom od 02.07.2010. godine dopustio da na mjesto tražioca izvršenja u izvršnom postupku stupi tužitelj umjesto četvrtotuženog; da je rješenjem prvostepenog suda, zemljišnoknjižna kancelarija, od 07.09.2010. godine dozvoljen upis zabilježbe o promjeni tražioca izvršenja (tužitelja umesto četvrtotuženog) i ta promjena je upisana u zemljišnu knjigu; da je P.M. (založni dužnik) dana 15.07.2009. godine podnio tužbu protiv četvrtotuženog radi utvrđenja da je ništava i da ne

proizvodi pravno dejstvo njegova založna izjava i da se izvrši brisanje upisane hipoteke na osnovu te izjave na njegovim nekretninama, te da je dana 02.12.2010. godine po toj tužbi donesena presuda zbog propuštanja; da je rješenjem prvostepenog suda od 31.03.2013. godine odbačen kao nedozvoljen prijedlog tužitelja za stupanje u parnicu u svojstvu umješča na strani tuženog, a odbačen je kao nedozvoljen i njegov prijedlog za ponavljanje postupka koji je podnio protiv navedene presude zbog propuštanja (rješenje prvostepenog suda od 27.03.2013. godine); da je na osnovu navedene pravosnažne presude zbog propuštanja rješenjem prvostepenog suda od 30.08.2011. godine obustavljen izvršni postupak i ukinute sve sprovedene radnje u tom postupku (a odbijeni su i prigovor i žalba koje je podnio tužitelj, kao tražilac izvršenja); da je rješenjem RUGIP, PJ B., zemljišnoknjižna kancelarija od 18.03.2013. godine određeno brisanje zabilježbe vođenja izvršnog postupka na navedenim nekretninama P.M.; da je P.M. umro 26.12.2010. godine, te da su u ostavinskom postupku za njegove nasljednike proglašeni drugotužena (njegova supruga) i trećetuženi (njegov sin).

Kod ovakvog stanja stvari, prvostepeni sud zaključuje da se u konkretnom slučaju radi o tužbi za pobijanje dužnikovih pravnih radnji. Cijeneći momenat saznanja tužitelja za postojanje presude zbog propuštanja (22.02.2011. godine), te činjenicu da je tek podneskom od 05.06.2012. godine tražio da se utvrdi da je pravno valjana sporna založna izjava i da su tuženi dužni trpiti da se on namiri iz predmetnih nekretnina, smatrajući da su naznačene radnje stranaka koju su preduzete u postupku donošenja pomenute presude zbog propuštanja radnje besplatnog raspolaganja, prvostepeni sud zaključuje da je tužitelj podnio tužbu po proteku roka iz odredbe člana 285. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93 do 74/04, dalje: ZOO) i da ta presuda i pored manjkavosti, s obzirom da je postala pravosnažna, ima dejstvo i prema tužitelju upravo iz razloga jer on nije blagovremeno podnio predmetnu tužbu. Slijedom navedenog prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev tužitelja.

Drugostepeni sud, odlučujući o žalbi tužitelja, zaključuje da je prvostepeni sud na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primjenio materijalno pravo, jer se ne radi o pobijanju pravnih radnji dužnika, nego je suština predmetnog spora utvrđivanje dejstva pravosnažne presude zbog propuštanja na tužitelja s obzirom da on nije učestvovao u parničnom postupku u kome je donesena ta presuda, mada je njegovo učešće bilo nužno radi zaštite njegovih prava. Iako je ugovor o ustupanju potraživanja između tužitelja i četvrtotuženog (kojim su sva prava vezana za glavni dug i hipoteku prešla sa četvrtotuženog na tužitelja), zaključen nakon podnošenja tužbe u toj parnici, imajući u vidu da prema provedenim dokazima proizlazi da su stranke iz tog postupka imale saznanja o ustupanju, i to P.M. (tužitelj u tom postupku), od dana prijema zaključka od 02.07.2010. godine (kojim je dozvoljeno tužitelju da stupi na mjesto tražioca izvršenja, a koji je primio 09.07.2010. godine), a četvrtotuženi (tuženi u tom sporu) od zaključenja ugovora o ustupanju (25.11.2009. godine). Kako niti jedan od njih, nisu obavjestili o tome sud, i kako je tuženi u tom postupku (koji zna da nije više ni u kakvom odnosu sa P.M.) propustio dati odgovor na tužbu, što je razultiralo donošenjem presude zbog propuštanja, zaključuje da navedena presuda nema dejstvo prema tužitelju. Budući da prvotuženi nesporno nije izmirio svoj dug iz ugovora o zajmu, nalazi da je osnovan zahtjev tužitelja za upis hipoteke u njegovu korist na predmetnim nekretninama sa svim pravima i uslovima sa kojima je i ranije bila konstituisana, i u odnosu na sljednike P.M., drugostepeni sud je, usvajajući žalbu tužitelja, sudio kao u izreci pobijane presude.

Presuda drugostepenog suda je pravilna i na zakonu zasnovana.

Imajući u vidu činjenične navode iz tužbe, predmet tužbenog zahtjeva, dokaze koje je predložio i izveo tužitelj u ovoj parnici, kao i činjenično stanje utvrđeno na osnovu tih dokaza, s jedne strane, te s druge strane opšte odredbe koje regulišu institut pobijanja dužnikovih pravnih radnji (član 280. ZOO), kao i odredbe koje regulišu uslove pobijanja (član 281. ZOO), suprotno revizionim navodima, pravilno je drugostepeni sud zaključio da se u konkrentom slučaju ne radi o tužbi za pobijanje dužnikovih pravnih radnji u smislu odredbi članova 280. do 285. ZOO. Naime, i po ocjeni ovog suda, predmet spora nisu nikakve pravne radnje dužnika, već činjenice vezane za utvrđenu ništavost založne izjave u drugom parničnom postupku. Drugostepeni sud je dao jasne razloge da u konkretnom slučaju nema mjesta primjeni navedenih odredbi, i pravilno našao da je jedina pravna radnja P.M. (prednika revidenata i založnog dužnika) podnošenje tužbe (kojom je tražio, između ostalog, da se utvrdi da je ništava njegova založna izjava), ali da ta radnja, sama po sebi, ne proizvodi nikakva dejstva, jer dejstvo proizvodi sudska odluka donesena po njoj, koja nije radnja dužnika, nego suda.

Nije sporno da u smislu odredbi člana 196. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03 do 61/13, dalje: ZPP) pravosnažno presuđena stvar ne dopušta ponovni postupak pred istim sudom niti ponovno suđenje po istoj pravnoj stvari, te da ona djeluje među parničnim strankama, ali da ima pravno dejstvo i prema trećim licima, bilo direktno (kada su na bilo koji način bili sudionici postupka, npr. umješać) ili indirektno, u međusobnim odnosima povodom takve presude. S obzirom da presuda predstavlja odgovor na tužbeni zahtjev tužitelja da mu se pruži sudska (pravna) zaštita određenog prava s obzirom na stanje u času njenog donošenja, to u konkretnom slučaju, imajući u vidu da je presudom zbog propuštanja udovoljeno tužbenom zahtjevu prednika revidenata kojim je, između ostalog, tražio da se utvrdi da je ništava njegova založna izjava koju je dao radi obezbjeđenja potraživanja iz ugovora o zajmu, a koja potraživanja su ugovorom o ustupanju prenesena na tužitelja, te da i po ocjeni ovog suda, a shodno stanju spisa predmeta koje je detaljno iznio drugostepeni sud u svom obrazloženju (stranke iz tog postupka imale saznanje o ustupanju potraživanja nakon podnošenja tužbe, a prije dostavljanja tužbe na odgovor, a o tome nisu obavjestile sud, niti je tužitelj uredio tužbu u skladu s tim) proizlazi da tužitelju nije data mogućnost da u tom postupku učestvuje kako bi zaštitio svoja prava, pravilan je zaključak drugostepenog suda da je sporna presuda bez dejstva u odnosu na tužitelja.

Kako je navedena presuda zbog propuštanja bez dejstva u odnosu na tužitelja, to ni revizioni navodi kojima se ukazuje na pravilnost te presude (da su bili ispunjeni propisani uslovi za njeno donošenje, da su tužitelj i četvrtotučeni mogli biti nužni suparničari u spornoj parnici, zatim tumačenje odnosa između nužnih suparničara) u ovom postupku nisu od značaja.

Dalje, s obzirom da iz provedenih dokaza proizlazi da je četvrtotučeni tužitelju ustupio svoja potraživanja (glavno i sporedna potraživanja) iz navedenog ugovora o zajmu, te da prvotučeni nije izmilo svog dug iz tog ugovora, u smislu odredba člana 436. stav 1. i 440. stav 1. ZOO pravilan je zaključak drugostepenog suda o osnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelja. Radi toga, ni ostali revizioni navodi kojima se ukazuje na povrede članova 8. i 123. ZPP nisu osnovani.

Za svoje navode da je data založna izjava protivna odredbi člana 272. stav 2. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 54/02, 41/08), odnosno da je njome P.M. nezakonito opteretio zajedničku imovinu (svoju i drugotučene) revidenti nisu pružili dokaze, a prema stanju spisa proizlazi da je isti u založnoj izjavi datoj kod notara naveo da su nekretnine za koje se saglasio da se na njima zasnjuje založno pravo radi obezbjeđenja potraživanja iz ugovor o zajmu, njegova posebna imovina, zatim da je u zk.ul. broj 2858 i 9864 k.o. B., on uknjižen kao vlasnik istih sa 1/1 dijela, a da iz ostavinskog spisa (u koji je izvršen uvidu u ovom postupku) proizlazi da je u ostavinskom postupku drugotučena proglašena za nasljednika iza ostavioca

P.M. sa $\frac{3}{4}$, a trećetuženi sa $\frac{1}{4}$ dijela imovine ostavioca, dok se prvotuženi odrekao svog nasljenog dijela u korist drugotužene i trećetuženog.

Osim toga, revidenti nisu naveli konkretno u čemu se po njima sastoji nezakonitost odluke o troškovima postupka, a s obzirom da su izgubili predmetni spor pravilno su pobijanom odlukom obavezani (zajedno sa četvrtotuženim) da tužitelju solidarno nadoknade troškove parničnog postupka (član 386. stav 1. i 397. stav 2. ZPP).

Radi svega iznijetog, ovaj sud je primjenom odredaba člana 248. ZPP odlučio kao u izreci presude.

Predsjednik vijeća
Staka Gojković

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić